

مرد نخست کاخ "حکومت اوی" در جمهوری آذربایجان که خواهد بود؟

بررسی شرایط انتخابات های پیشین یک کشور می تواند تأثیر به سزایی در آشنایی با شرایط انتخاباتی و اجتماعی آن داشته باشد؛ اکنون با نزدیک شدن به زمان برگزاری انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان در نظر داریم اجمالا انتخابات های پیشین آذربایجان را بررسی کنیم.

انتخابات سپتامبر 1991 :

اولین انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان در تاریخ 8 سپتامبر 1991 برگزار شد. این انتخابات پس از انصراف زرتشت علیزاده به یک انتخابات کاملاً نمایشی تبدیل شد چرا که در آن تنها یک نامزد وجود داشت و بیشتر می شد آن را رفراندوم نامید تا انتخابات. در این رأی گیری که در آن 84.8 درصد کل واجدین شرایط رأی دادن شرکت داشتند، ایاز مطلب اف تنها نامزد موجود با 98.5% و تعداد 3,275,837 رای انتخاب شد .

ایاز مطلب اف:

انتخابات ژوئن 1992 :

اولین انتخابات ریاست جمهوری واقعی در جمهوری آذربایجان بعد از هفتاد سال سلطه شوروی و در پی استعفای ایاز مطلب اف در تاریخ 7 ژوئن 1992 برگزار شد که در این انتخابات 5 نفر کاندیدا شرکت داشتند که قرار بود پیروز این انتخابات برای 5 سال ریاست دولت کشور را عهده دار شود .

تبلیغات انتخاباتی در این دوره برای اولین بار از طریق تلویزیون و پوستر ها و دیدار های انتخاباتی انجام شد .

"ابوالفضل ائلچی بی" رهبر جبهه ملی آذربایجان، "یعقوب محمداف" سخن گوی سابق پارلمان شوروی ، "الیاس اسماعیل اف" رهبر جنبش اصلاحات دموکراتیک و همچنین وزیر دادگستری دولت مطلب اف، "رفیق عبدالله اف" رهبر گروه دموکراتیک ملی و "نظامی سلیمان اف" از اتحاد روشنفکران دموکراتیک کاندیدا های اولین انتخابات واقعی آذربایجان بودند .

دو نامزد دیگر نیز از رقابت های انتخاباتی کنارکشیدند .

لازم به ذکر است که حیدر علی اف به علت شرط سنی موجود در قانون اساسی، حداکثر 65 سال، نمی توانست در انتخابات شرکت کند .

همچنین "اعتبار محمداف" که اصلی ترین رقیب ائلچی بی بود چند روز پیش از انتخابات از رقابت کنار کشید چرا که او معتقد بود باید انتخابات ریاست جمهوری تا پایان جنگ با ارمنستان به تعویق بیافتد .

ابوالفضل ائلچی بی

در نهایت هم ابوالفضل ائلچی بی در انتخابات با درصد رای 60.9% پیروز شد و بیش از 1 میلیون و 829 هزار رأی از مجموع 3,078,384 انداخته شده به صندوق ها را به خود اختصاص داد .

در این انتخابات نظامی سلیمان اف با دادن قول پیروزی در جنگ با ارمنستان 1 میلیون و 17 هزار رأی آورد که 33.8% از آراء را تشکیل می داد؛ الیاس اسماعیل اف، رفیق عبدالله یف و یعقوب محمد اف به ترتیب 0.7% ، 0.5% و 1.7% از آرا را به خود اختصاص دادند و 1.7% از آرا به نام افرای غیر از نامزدهای نهایی بودند و 2.4% از آرا سفید و یا ناخوانا بودند .

با پیروزی ائلچی بی در این انتخابات نفوذ حزب کمونیست در آذربایجان به شدت کاهش یافت؛ سوابق ضد کمونیستی او دلیل این قضیه را به خوبی مشخص می کند .

جالب توجه است که ائلچی بی در زمینه زبان عربی تخصص داشته و به عنوان مترجم در این حوزه فعالیت کرده است و در دانشگاه دولتی آذربایجان به تدریس عربی مشغول بوده است .

در سال 1975 او توسط ک.گ.ب، سیستم امنیتی و اطلاعاتی شوروی به دلیل فعالیت های ضد روسی به مدت دو سال زندانی شده بود .

ائلچی بی به ادعان بسیاری از کارشناسان آذربایجانی هرگز یک سیاستمدار کارآمد نبود ولی به دلیل حس وطن پرستی و نفرت از کمونیستی که داشت مورد توجه مردم آذربایجان قرار گرفت، اما جنگ قره باغ تأثیر به سزایی در سیاست های دولت او گذاشت و دولت او به دلیل شکست های پی در پی در جنگ، وضعیت نامناسب اقتصادی کشور و فساد دولتی به سرعت محبوبیت خود را در بین مردم آذربایجان از دست داد .

انتخابات اکتبر 1993

روند نارضایتی های عمومی تا جایی پیش رفت که جمهوری خود مختار نخجوان به رهبری حیدر علی اف-که از پایتخت اخراج شده بود و به زادگاه خود، نخجوان، رفته بود- کاملاً با مواضع دولت مرکزی مخالف بود و حیدر علی اف توسط دولت وقت تجزیه طلب نامیده می شد، از سوی دیگر نارضایتی در نقاط دیگر کشور نیز تشدید شده بود به طوری که مردم منطقه گنجه قیام کرده و حکومتی نیمه مستقل در این منطقه تشکیل داده بودند و آذربایجان رسماً وارد جنگ داخلی شد و مردم گنجه سلاح به دست گرفته، وارد جنگ با ارتش شدند .

خشم مردم در حاکمیت این کشور با آگاهی آنها از وقوع فاجعه خوجالی و پنهان کاری دولت در این رابطه بیشتر نیز شده بود .

حیدر علی اف:

بی کفایتی ائلچی بی به همین موارد محدود نمی شد، چرا که اعتقادات پانترکیستی وی از یک سو سبب نارضایتی و خشم اقلیت های قومیتی این کشور شده بود و از سوی دیگر شعار های تجزیه طلبانه ی حاکمیت وقت آذربایجان، همسایه تاریخی و قدرتمند جنوبی این کشور-ایران- را نیز به تأمل در مورد این رژیم واداشته بود .

سرانجام وقتی ائلچی بی خود را از کنترل اوضاع عاجز دید در ژون 1993 از حیدر علی اف درخواست کرد به پایتخت بیاید و اوضاع را آرام کند حیدر علی اف نیز این درخواست وی را که نوعی استعفاء و واگذاری قدرت بود، پذیرفت و قدرت را در دست گرفت تا این که در تاریخ 3 اکتبر همین سال انتخابات دیگری برگزار و علی اف از حزب آذربایجان نوین - ینی آذربایجان- با کسب 98.9% آرا به عنوان رئیس جمهور انتخاب شد .

در این انتخابات دو نامزد دیگر به نام کرار عبیل اف از حزب آذربایجان متحد و ذاکر تقی اف از حزب مجاهدین آذربایجان نیز شرکت داشتند که کمتر از دو درصد رای آوردند .

با انتخاب حیدر علی اف و با توجه به وعده های وی به مردم آذربایجان باری دیگر امید ها برای غالب آمدن بر ارمنستان و یا حداقل توقف روند پیشروی های آنها، ایجاد اصلاحات دموکراتیک و بهبود وضعیت معیشت مردم افزایش یافت .

انتخابات اکتبر 1998

در انتخابات 11 اکتبر 1998 مردم آذربایجان علی رغم توفیق چشم گیر حیدر علی اف در برآورده ساختن وعده های خود باز هم به وی اعتماد کرده با 77.6 درصد حیدر علی اف را مجدداً به عنوان رئیس جمهور این کشور انتخاب کردند .

در این انتخابات پنج نامزد دیگر نیز شرکت داشتند، که در این میان سایر نامزد ها کسب کرد، نظامی سلیمان اف نیز از حزب استقلال کل آرای مأخوذه بیشترین تعداد رأی را از میان سایر نامزد ها کسب کرد، نظامی سلیمان اف نیز از حزب استقلال آذربایجان 8.2 درصد رأی آورد، فریدون حسن اف از حزب کمونیست آذربایجان 0.9 درصد و اشرف مهدی اف از حزب تلاش نیز 0.9 درصد رأی آوردند. خان حسین کاظم لی نیز با 0.3 درصد کمترین تعداد رأی را به خود اختصاص داد .

انتخابات اکتبر 2003

در انتخابات 15 اکتبر 2003 الهام علی اف، فرزند رئیس جمهور سابق آذربایجان با رأی بالای 76.8 درصد به عنوان رئیس جمهور 5 ساله آذربایجان انتخاب شد .

در انتخابات فوق الذکر هفت نامزد دیگر نیز شرکت داشتند که از این میان عیسی قنبر از حزب مساوات با 14 درصد بیشترین میزان رأی را پس از الهام علیف، به خود اختصاص داد؛ پس از وی لاله شوکت اوا از حزب اتحاد ملی با 3.6 درصد در جایگاه سوم، اعتبار محمد اف از حزب استقلال ملی آذربایجان با 2.9 درصد در جایگاه چهارم، الیاس اسماعیل اف از حزب عدالت با یک درصد در جایگاه پنجم، صابر رستم خانلی از حزب هم رأیی هموطن با 0.8 درصد رأی در جایگاه ششم، قدرت حسن قلی اف از حزب جبهه خلق آذربایجان با 0.5 درصد رأی در جایگاه هفتم و حافظ حاجی اف از حزب مساوات معاصر با 0.3 درصد رأی در جایگاه آخر قرار گرفت .

انتخابات ریاست جمهوری سال 2003 را می توان یکی از مشکوک ترین انتخابات های آذربایجان نامید به طوری که سازمان دیده بان حقوق بشر پس از بررسی های مفصل به این نتیجه رسید که الهام علی اف، نخست وزیر وقت توسط دولت به شدت در روند اجرای انتخابات دخالت کرده است و از نظارت سازمان غیر دولتی ملی مانیتورینگ انتخابات جلوگیری کرده است .

بی شک این انتخابات ریاست جمهوری در غیر دموکراتیک ترین شرایط ممکن انجام شده است، به طوری که با نزدیک شدن به زمان انتخابات به تدریج تقریباً تمامی وزارت خانه ها و دستگاه های دولتی آشکارا در اختیار تبلیغات انتخاباتی الهام علی اف در آمدند و با هرگونه راهپیمایی مسالمت آمیز احزاب مخالف نیز برخوردی تند و امنیتی صورت می گرفت .

دستگاه های دولتی نیز تحت فشار و نفوذ نخست وزیر وقت از هیچ تلاشی برای تضعیف جبهه مخالف دریغ نمی کردند به طوری که در زمان برگزاری تجمعات مخالفین ساعات کار ادارات و مدارس تمدید می شد و حتی ادارات و مدارس موظف شدند حتی تعطیلات آخر هفته را نیز مشغول به کار باشند .

الهام علی اف:

در اثر فشار های بین المللی از سوی موسسه دموکراسی شرق اروپا و سازمان امنیت و همکاری اروپا و دولت آمریکا صندوق های رأی بیش از 1000 حوزه رأی گیری بازشماری شد، که نتایج بازشماری ها نشان دهنده تخلف گسترده در انتخابات بود .

انتخابات اکتبر 2008

در انتخابات ریاست جمهوری که در 15 اکتبر 2008 انجام شد الهام علی اف، رهبر حزب آذربایجان نوین با 87 درصد آرا مجدداً سمت ریاست جمهوری و فرماندهی کل نیرو های مسلح آذربایجان را بر عهده گرفت .

پس از وقایع انتخابات ریاست جمهوری پیشین و ادامه روند برخورد دیکتاتور گونه حاکمیت آذربایجان با مردم این کشور اکثر قریب به اتفاق احزاب مطرح آذربایجان این انتخابات را تحریم کردند که از جمله این احزاب می توان به حزب مساوات، جبهه خلق آذربایجان، حزب لیبرال آذربایجان و حزب دموکرات آذربایجان اشاره کرد .

در این انتخابات الهام علی اف با مجموع 3 میلیون و 232 هزار رأی (87درصد) پیروز انتخابات اعلام شد، اقبال آفازاده از حزب امید با 104 هزار رأی (2.8 درصد) دوم شد، فاضل مصطفی یف از حزب تشکیلات بزرگ با 90 هزار رأی (2.43 درصد) سوم، قدرت حسن قلی یف از حزب تمام خلق آذربایجان با 83 هزار رأی (2.24 درصد) چهارم، فؤاد علی اف با 28 هزار رأی (0.7 درصد) پنجم، حافظ حاجی اف

از حزب مساوات معاصر با 24 هزار رأی (0.6درصد) ششم شد .

[منبع: آناج](#)